

ARCHEOLOGIENOTA

ROESELARE ONLEDEGOEDSTRAAT
(prov. WEST-VLAANDEREN)

VERSLAG VAN RESULTATEN
BUREAUSTUDIE

Monument
Vandekerckhove

Auteurs: Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX,
Maarten BRACKE, Tina BRUYNINCKX

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2016E59

Projectcode:	2016E59
Naam erkende archeoloog:	Bart Bartholomieux
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
Locatiegegevens:	Roeselare, Beveren, Onledegoedstraat (zie plan in bijlage 2 en 3)
Kadastergegevens:	Roeselare, Beveren, afdeling 5, sectie A, percelen A449a, A450c en A496r (partim) (zie plan in bijlage 2)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1 en 3
Begindatum onderzoek:	29/04/2016
Einddatum onderzoek:	10/06/2016
Relevante termen thesauri:	steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, WOI, bureauonderzoek
Plan met afbakening verstoorde zones:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	4
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT.....	4
1.1.1. <i>Vraagstelling</i>	4
1.1.2. <i>Randvoorwaarden</i>	4
1.1.3. <i>Geplande werken</i>	4
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE.....	6
1.2.1. <i>Motivering onderzoeksstrategie</i>	6
1.2.2. <i>Organisatie van het vooronderzoek</i>	6
1.2.3. <i>Gebruikt materiaal</i>	7
1.2.4. <i>Motivering eventueel afwijkende methodiek</i>	7
1.2.5. <i>Inbreng specialisten</i>	7
1.2.6. <i>Algemene wetenschappelijke advisering</i>	7
2. ASSESSMENTRAPPORT	8
2.1. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING.....	8
2.1.1. <i>Topografische situering</i>	8
2.1.2. <i>Landschappelijke situering</i>	8
2.1.3. <i>Geologische situering</i>	9
2.1.4. <i>Bodemkundige situering</i>	9
2.2. HISTORISCHE BESCHRIJVING.....	11
2.3. ARCHEOLOGISCH KADER.....	13
2.4. SYNTHESE.....	16
3. BIBLIOGRAFIE.....	18
3.1. LITERATUUR.....	18
3.2. INTERNETBRONNEN.....	18
4. BIJLAGEN	19

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

1.1.2. Randvoorwaarden

Het infrastructuurdossier en de vergunningsaanvraag voor de geplande verkaveling zal voor het zomerbouwverlof van 2016 ingediend worden. Daar dient ook een bekrachtigde archeologienota bijgevoegd te worden.

1.1.3. Geplande werken

Het gebied dat door de WVI zal ontwikkeld worden is circa 4,2 ha groot, meer bepaald 41968m.¹ De inrichting van het plangebied bestaat uit kavels waarop zowel eengezinswoningen als meergezinswoningen zullen worden gebouwd (zie figuur 1). Ondergrondse parkings en kelders zijn niet toegelaten omwille van de watergevoelighed van het terrein. De ingreep in de bodem zal hier dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt (zie bijlage 6). De bufferzone voor wateropvang van de verkaveling wordt voorzien ter hoogte van de bestaande gracht langs de oostelijke grens van het terrein. De locatie van de wegenis, de groenzones en de gronden die verkocht worden als kavels is definitief. Enkel bij de afwateringsplannen kunnen nog wijzigingen doorgevoerd worden.

¹ Informatie van Lynn Staelens (projectverantwoordelijke Wonen, WVI).

Figuur 1: Verkavelingsplan (voorontwerp WVI, december 2015).

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Motivering onderzoeksstrategie

In deze bureaustudie werd getracht een zo duidelijk mogelijk beeld te vormen van de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het projectgebied en de omgeving, en dit wordt getoetst aan de geplande verstoring van de bodem. Het doel is te kunnen bepalen of verder archeologisch onderzoek aangewezen is. Om een antwoord te kunnen formuleren op de onderzoeksvragen werden verschillende bronnen geraadpleegd.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de opdrachtgever, de WVI (West-Vlaamse Intercommunale). Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en de gemeente Roeselare in het algemeen werd de online databank van de Centraal Archeologische Inventaris geraadpleegd². Ook werd bijkomende informatie ingewonnen bij Willem Hantson, erfgoedconsulent van RADAR (de intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst waarbij Roeselare aangesloten is). Als aanvulling hierop werden verschillende historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw geraadpleegd via Geopunt, de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie. Langs deze weg werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren 70 van de 20ste eeuw.³ Op alle kaarten en luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zo tot een duidelijk beeld te komen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan werd opgevraagd via de CadGis Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via de Topomap Viewer van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut).⁵

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

De eerste stap van het bureauonderzoek bestond er uit zoveel mogelijk relevante informatie te verzamelen betreffende het plangebied (zie vorig hoofdstuk). Daarna werd getracht deze informatie op overzichtelijke wijze weer te geven door middel van kaarten die als bijlage bij dit rapport gevoegd worden. Vervolgens werd de vergaarde informatie

² <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

³ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

in een tekst gegoten en kon bepaald worden of verder vooronderzoek noodzakelijk is en welke onderzoeksstrategie daarvoor aangewezen is.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Alle nodige informatie werd geraadpleegd via het internet. De kaarten die toegevoegd zijn als bijlage werden vervaardigd met behulp van het grafische programma Microsoft Paint en de grafische ontwerpsoftware Adobe Illustrator.

1.2.4. Motivering eventueel afwijkende methodiek

Niet van toepassing.

1.2.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

1.2.6. Algemene wetenschappelijke advisering

Aangezien informatie over recent archeologisch onderzoek nog niet terug te vinden is op de Centraal Archeologische Inventaris werd hiervoor beroep gedaan op de regiokennis van Willem Hantson (erfgoedconsulent archeologie RADAR).

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Landschappelijke ligging

2.1.1. Topografische situering

Roeselare is centraal gelegen in de provincie West-Vlaanderen en maakt deel uit van het arrondissement Roeselare. De stad situeert zich tussen de steden Brugge (in het noorden) en Kortrijk (in het zuiden), en is een fusie van de gemeenten Roeselare, Rumbeke, Oekene en Beveren. In het noorden grenst Roeselare aan de gemeenten Lichtervelde en Hoogdele, in het oosten aan de stad Izegem en de gemeente Ardooie, in het zuiden aan de gemeente Ledegem en in het westen aan de gemeenten Moorslede, Zonnebeke en Staden.

Het plangebied situeert zich ten noordoosten van de stadskern van Roeselare, in de deelgemeente Beveren (zie bijlage 1). In het westen wordt het begrensd door de Onledegoedstraat, in het noorden door de Wagenbrugstraat, in het oosten door de Noordbeek, en in het zuiden door een woonerf langs de Onledegoedstraat en een stukje weiland (zie bijlage 3). Kadastraal zijn de percelen terug te vinden onder afdeling 5, sectie A, percelen A449a, A450c en A496r (*partim*) (zie bijlage 2). Op de bodemgebruikskaart uit 2001 staan de noordelijke percelen gekarteerd als akkerland, het zuidelijke perceel als weiland (zie bijlage 7).⁶ De laatste jaren had het terrein geen landbouwfunctie meer. Het gras wordt elk jaar gemaaid in opdracht van de WVI.⁷

2.1.2. Landschappelijke situering

Roeselare behoort tot zandlemig Vlaanderen. Het reliëf is licht golvend, met hoogtes die schommelen tussen +20 en +35m TAW. Van west naar oost is er een algemeen dalend verloop. Tegelijkertijd hellen het noordelijke en zuidelijke deel af naar het centraal gelegen kanaal Roeselare-Leie, gegraven in de Mandelvallei. Het hoogste punt situeert zich rond de Zilverberg (+35m TAW) in het zuidwesten van de stad.

Het projectgebied ligt ten zuiden van de steile rand van de *cuesta* van Tielt (zie bijlage 8). Het terrein is gelegen tussen twee beken, de Onledebeek in het westen en de Noordbeek in het oosten. Beide waterlopen monden uit in de Krommebeek, die op haar

⁶ <http://www.geopunt.be/>

⁷ Informatie van Lynn Staelens (projectverantwoordelijke Wonen, WVI).

beurt ten zuiden van Roeselare in de Mandel vloeit. De Onledebeek ontspringt aan de voet van de heuvelrug Gits-Hooglede; de Krommebeek ontspringt op de zuidelijke rand van de *cuesta* van Tielt te Koolskamp. Van zuid naar noord helt het terrein licht af van +23,9m TAW naar +23,3m TAW, en dit over een afstand van circa 300m (zie bijlage 9). Centraal loopt het terrein van west naar oost eerst op van +23,1m TAW langs de Onledegoedstraat tot +23,7m TAW ter hoogte van het midden van het perceel, om dan opnieuw te dalen naar +22,8m TAW langs de rand van de Noordbeek in het oosten (zie bijlage 10). De bodemerosiekaart uit 2016 geeft aan dat de potentiële bodemerosie op de site zeer laag is (zie bijlage 11). Deze kaart houdt onder meer rekening met het bodemtype, de hellingslengte en de hellingsgraad.

2.1.3. *Geologische situering*

De tertiaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen van het Lid van Kortemark.⁸ Deze eenheid bestaat uit een marien, compact, kleilig, grijs, fijn silt, met zandige intercalaties. De gemiddelde dikte bedraagt 17m. Het Lid van Kortemark is net als het Lid van Egem een onderdeel van de Formatie van Tielt (zie bijlage 12). Deze formatie bestaat uit marien zeer fijn zand en silt, afgezet in de zee die België bedekte tijdens het midden- tot laat-leperiaan (Vroeg-Eoceen). De Formatie van Tielt bevindt zich bovenop de Formatie van Kortrijk, waar het lid van Aalbeke een onderdeel van is. Deze formatie bestaat uit een dik pakket mariene zandige klei uit het vroege leperiaan.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen) (code ELPw) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (code HQ) (zie bijlage 13).⁹ Ter hoogte van de Onledebeek en de Krommebeek bevinden zich hierboven Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (code FH). Eronder bevinden zich dan weer fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (code FLPw).

2.1.4. *Bodemkundige situering*

Het grootste deel van het plangebied staat op de bodemkaart gekarteerd als een vochtige zandleembodem van het type Pcc (zie bijlage 14).¹⁰ Pcc-bodems zijn matig droge lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is grijsbruin, 25 tot 30cm dik en goed humeus. Bij de gedegradeerde

⁸ <http://www.geopunt.be/>

⁹ <http://www.geopunt.be/>

¹⁰ <http://www.geopunt.be/>

eenheden met verbrokkelde textuur B, werd bij de incultuurname een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogene goed humeuze Ap, waaronder een bruingle overgangshorizont met een dikte van 20 tot 30cm voorkomt. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80cm. Veel Pcc-gronden zijn beïnvloed door de Tertiaire onderliggende formaties die op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen. Ter hoogte van de oostelijke grens van het plangebied bestaat de bodem eveneens uit vochtige zandleem, maar van het type Ldc. Dit is een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Onder de donkere grijsbruine bouwvoor komt een bleekbruine uitgeloogde horizont voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is verbrokken, sterk gevlekt en door oxydo-reductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Soms wordt het materiaal zwaarder en zandiger in de diepte. Heel dikwijls komt op wisselende diepte het Tertiair substraat voor. Boven het klei- of klei-zandsubstraat komt veelal een roestige band voor ten gevolge van het stagnerend water. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B. Deze bodem is vrij nat in de winter.

Centraal binnen het plangebied, ter hoogte van de onderste percelen, bevindt zich een strook droge zandleem van het type Pbc.¹¹ Dit is een droge lichte zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze gronden hebben doorgaans een bouwvoor die 20-30cm dik is, donker grijsbruin, matig humeus, en die rust op een bruinachtige zwak humeuze overgangshorizont van 20 tot 30cm dikte waaronder soms een enigszins uitgeloogde horizont voorkomt. De gave of verbrokkelde textuur B begint op 70 tot 90cm diepte. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120cm. Variërende substraten kunnen op wisselende diepte aanwezig zijn. Deze bodems kenmerken vooral Tardiglaciale kouterruggen.

Langs de westelijke grens van het plangebied bevindt zich een kleine zone met Efp-bodem.¹² Dit is een zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel, die zeer natte grondwatergronden op alluviale kleiige materialen kenmerkt. De meestal verveende humeuze bovengrond vertoont intense roestverschijnselen. De reductiehorizont begint ondieper dan 80cm. In de winter staan deze bodems onder water, en zelfs in de zomer blijven ze nat.

¹¹ <http://www.geopunt.be/>

¹² <http://www.geopunt.be/>

2.2. Historische beschrijving¹³

Roeselare is ontstaan op het kruispunt van twee Romeinse heerbanen: de weg Bavay-Rijsel-Menen-Roeselare-Brugge-Aardenburg en de weg Doornik-Kortrijk-Wijnendale-Oudenburg. De geschreven geschiedenis begon wanneer Roeselare in 822 voor het eerst vermeld werd als “Roslar” in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het gebied schonk aan de Sint-Pietersabdij van St-Amand-les-Eaux in Noord-Frankrijk. In 957 gaf Boudewijn III de Jongere toelating om de stad te versterken tegen de invallen van de Noormannen. Vermoedelijk gaat het om ’s Gravenwal, een versterkte woning die gebouwd werd op een omwalde motte nabij de Sint-Michielskerk. Hetzelfde charter verschaftte ook het privilege tot het houden van een wekelijkse markt. Intussen ontwikkelden de landelijke kernen zich tot dorpsgemeenschappen. Zo werd Beveren voor het eerst vermeld in 1011 als Bebrona, en uit 1116 dateren de oudste vermeldingen van Rumbeke en Oekene (Hocana). Deze dorpjes lagen verspreid rondom Roeselare, dat circa 1250 het stadsrecht kreeg van Margaretha van Constantinopel. De stad kreeg een hal met belfort op het marktplein, een eigen zegel en eigen stadsfinanciën.

In de 14de en 15de eeuw fungeerde Roeselare als centrum van de weefnijverheid, maar stilaan was er een geleidelijke recessie wegens de prijzenslag met de omringende concurrerende steden. In 1488 werd een groot deel van de stad verwoest door de huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk, waarbij onder andere de stadshal, het belfort en de Sint-Michielskerk vernield werden. Rond 1500 werden de verwoeste gebouwen heropgebouwd. De 16de eeuw was een onrustige periode door het strenge Spaanse bewind en het verzet daartegen, met brandstichtingen, vernielingen, belastingheffingen, invallende roversbendes, en in de tweede helft van de 16de eeuw in toenemende mate ook religieuze conflicten. Door het uitbreken van de 80-jarige Oorlog in 1568 verlieten heel wat ambachtslieden de streek om zich te vestigen in de Noordelijke Nederlanden, Duitsland en Engeland. De lakennijverheid in de stad verdween bijna geheel. In het begin van de 17de eeuw was er een periode van relatieve rust onder Albrecht en Isabella. De linnennijverheid werd opgestart, maar door de Frans-Spaanse oorlogen bleef een echte economische heropleving uit. De eerste decennia van de 18de eeuw zorgden voor een heropbloei en de linnenproductie schoot de hoogte in. In het begin van de 19de eeuw volgde een geleidelijke recessie in de linnenweverij omdat deze huisnijverheid niet opgewassen was tegen de concurrentie van het mechanisch gesponnen garen uit Engeland. Deze mechanisatie leidde in de

¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/120731>

tweede helft van de eeuw tot de bouw van fabrieken aan waterspaarbekkens, wat dan weer zorgde voor een grote bevolkingsaangroei en een sterke uitbreiding van de stad. Tijdens WOI bevond Roeselare zich in het Duitse “Etappengebiet” met aan de westelijke stadsgrens de “Flandernstellung”. Ondanks de nabijheid van het front kende de stad slechts beperkte verwoestingen tot juli 1917, toen het Brits offensief zorgde voor een toename van het aantal bombardementen met als gevolg de verwoesting van het arsenaal. Tijdens WOII ondervond de stad weinig schade. In 1965 kwam er een fusie tussen de gemeenten Roeselare en Beveren, en in 1977 werden daar ook nog de gemeenten Oekene en Rumbeke aan toegevoegd.

Over het onderzoeksgebied zelf is op historisch vlak niet veel geweten. Beveren wordt op verschillende historische kaarten afgebeeld, maar de vroegste kaart waaruit relevante informatie kan worden gehaald is de Ferrariskaart (1771-1778; zie bijlage 15). Daarop is te zien dat het plangebied onderverdeeld was in een aantal percelen die gebruikt werden als landbouwgrond. In de noordwestelijke zone van het terrein is een weg afgebeeld met een zuidwest-noordoost oriëntatie. Binnen het plangebied zelf waren geen gebouwen aanwezig, wel ten westen, ten noorden en ten zuidoosten ervan. Ergens tussen 1771 en 1841 veranderde de situatie grondig. Op de Atlas der Buurtwegen (1841; zie bijlage 16), de Vandermaelen kaart (1846-1854, zie bijlage 17) en de Popp kaart (1842-1879; zie bijlage 18) is te zien dat de weg intussen verlegd is naar de rand van het plangebied, wat min of meer overeen komt met de huidige ligging van de Onledegoedstraat en de Wagenbrugstraat. Binnen het plangebied zelf bevond zich nog steeds geen bebouwing. De bewoning ten westen van het terrein, die ook op de Ferrariskaart afgebeeld is, verschoof iets meer noordwaarts en kreeg een walgracht. Ook de perceelsgrenzen veranderden in deze periode. Daar waar het terrein ten tijde van de Ferrariskaart nog ingedeeld was in vrij kleine en onregelmatige percelen, waren de percelen rond het midden van de 19de eeuw groter en regelmatiger geworden. Het terrein was ingedeeld in een vijftal oost-west gerichte stroken, waarbij een aantal perceelsgrenzen reeds samen vielen met de huidige grenzen. Toen later een aantal van deze percelen werden samengevoegd kwam men tot de huidige situatie. Op een luchtfoto uit 1971 is ter hoogte van de zuidelijke grens een constructie zichtbaar, die net binnen het plangebied lijkt te vallen (zie bijlage 19). Mogelijk gaat het om een gebouwtje. Een luchtfoto uit 2000-2003 toont deze constructie niet meer (zie bijlage 20). Het terrein was toen weer integraal in gebruik als landbouwgrond. Op het huidige kadasterplan is te zien dat een aantal percelen werden samengevoegd sinds de kaart van Popp (zie bijlage 2).

2.3. Archeologisch kader

Het verkavelingsproject van de WVI langs de Onledegoedstraat maakt deel uit van grotere ontwikkelingen in de regio. In de omgeving van het plangebied werden recentelijk een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd, met interessante resultaten (zie bijlage 4):¹⁴

- Onmiddellijk ten noorden van het projectgebied situeert zich het toekomstige bedrijventerrein 'Beveren-Onledebeek' dat de WVI samen met Global Estate Group zal ontwikkelen. In het najaar van 2015 vonden op dit terrein twee proefsleuvenonderzoeken plaats (circa 18ha), één door Ruben Willaert bvba en één door Gate bvba. Er werden daarbij nederzettingssporen en funeraire sporen van een uitgestrekt Romeins ruraal landschap aangetroffen, alsook sporen uit de ijzertijd, de middeleeuwen, de nieuwe tijd en de Eerste Wereldoorlog.¹⁵ Er werden verschillende zones afgebakend voor verder onderzoek, waaronder ook de zone grenzend aan het plangebied. Een eerste zone werd eind maart 2016 opgegraven door BAAC Vlaanderen. Daarbij werden enkele houtskoolmeilers, een brandrestengraf en verschillende inslagkraters aangesneden.¹⁶ De overige zones worden momenteel onderzocht door het Vlaams Erfgoed Centrum (VEC).
- Ook ten oosten van het plangebied wordt door de WVI een bedrijventerrein ontwikkeld, namelijk het bedrijventerrein 'Beveren-Krommebeek'. Tijdens het proefsleuvenonderzoek, dat in het voorjaar van 2014 uitgevoerd werd door Gate bvba (circa 35 ha), werden heel wat nederzettingssporen aangetroffen daterend uit de metaaltijden, de Romeinse tijd, de volmiddeleeuwse periode, de laatmiddeleeuwse periode, en de nieuwe tijd.¹⁷ Daarnaast kwamen heel wat steentijdvondsten aan het licht, alsook verschillende bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog. Op basis van de resultaten werden achttien zones afgebakend die in het voorjaar van 2015 opgegraven werden door BAAC Nederland. Daarbij werden verschillende Romeinse en volmiddeleeuwse erven onderzocht.
- In januari 2016 vond even ten westen van het projectgebied een proefsleuvenonderzoek plaats langs de Honzebrouckstraat te Hooglede, en dit in het kader van een geplande verkaveling (circa 8 ha). Tijdens dit onderzoek, uitgevoerd door Ruben Willaert bvba, werden verspreid over het terrein vierentwintig (vermoedelijk Romeinse) houtskoolmeilers blootgelegd. De grote hoeveelheid wijst mogelijk op ambachtelijke activiteiten (zoals metaalbewerking) in de

¹⁴ Informatie van Willem Hantson (erfgoedconsulent RADAR).

¹⁵ Deconynck J. *et al.* 2015; Van Goidsenhoven W. 2015.

¹⁶ Gyselinck T. 2016.

¹⁷ Deconynck J. *et al.* 2014.

omgeving. Naast de meilers werden ook heel wat greppel- en grachtsegmenten aangetroffen, waarvan de meerderheid echter subrecent is.¹⁸ De andere sporen (kuilen en paalkuilen) werden grotendeels geïsoleerd aangetroffen, zonder aanwijzingen voor een datering.

Vóór de uitvoering van deze recente onderzoeken waren er uit de deelgemeente Beveren niet zo veel archeologische gegevens gekend (zie bijlage 5).¹⁹ In 2005 werden tijdens wegenwerken bij het kruispunt van de Lichterveldestraat, de nieuwe ring R32 en de Wagenbrugstraat, een Karolingische waterput uit de 10de–11de eeuw en enkele afvalkuilen met aardewerk uit de 13de–15de eeuw ontdekt (**CAI locatie 76897**). De waterput had een vierkante structuur van eikenhouten balkjes met hieronder een ton in rode beuk. Een ¹⁴C-datering dateerde de eiken constructie in de 11de eeuw terwijl de beuken ton in de 10de eeuw kon geplaatst worden. In de vulling werd één aardewerkfragment met rolstempelversiering aangetroffen. Net buiten de Noorderring (R32) van Roeselare, aan de Ventweg-Noord en langs de oostelijke zijde van de Onledebeek werd er in 2011 bij het aanleggen van een bufferbekken voor de Onledebeek een aantal sporen aangesneden uit de Romeinse periode (**CAI Locatie 157200**). Het betreft twee rechthoekige kuilen met een sterk humeuze vulling met hout en houtskool. Ze bevatten verschillende sterk geoxideerde metalen voorwerpen, waarvan één een zijde met zaagtandmotief vertoonde. Eén kuil bevatte daarnaast ook een sterk gefragmenteerde Romeinse kruikamfoor. Er werd ook een gracht aangetroffen van 2 tot 3m breed, met daarin heel wat grote en kleine houtfragmenten, waaronder een aangepunte stok met een lengte van 30cm en een doorsnede van ongeveer 5cm. In 2013 vond naar aanleiding van de bouw van een bufferbekken langs de Heirweg een proefsleuvenonderzoek plaats, uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv (**CAI Locatie 207013**). Hierbij kwamen een greppel en enkele paalkuilen aan het licht, maar door het quasi ontbreken van vondstmateriaal konden ze niet gedateerd worden. Eén paalkuil leverde enkele zeer kleine fragmentjes handgevormd aardewerk op. Verder worden in de Centraal Archeologische Inventaris verschillende sites met walgracht vermeld die ontdekt zijn via cartografische studie. Ze dateren uit de volle of late middeleeuwen. Eén ervan grenst aan de noordwestelijke hoek van het plangebied (**CAI Locatie 73968**). Deze hoeve met walgracht, die vermoedelijk terug gaat tot in de volle middeleeuwen, bestond nog tot circa 1850, maar is nu verdwenen.

¹⁸ Verdegem S. 2016.

¹⁹ <http://cai.erfgoed.net/>

In de iets ruimere omgeving zijn een aantal interessante sites gekend.²⁰ Op het bedrijventerrein Roeselare Haven werden onder meer vijf eikenhouten waterputten, een kuil met een concentratie van metaalslakken (te linken aan koperverwerking), verschillende gebouwplattegronden en vier brandrestengraven aangetroffen die dateren uit de midden-Romeinse tijd (**CAI Locatie 75166**). Een mooie vondst was een Castorbeker van vernist aardewerk uit de 2de eeuw. Daarnaast werden verspreid over het terrein ook enkele silexfragmenten gevonden die hoofdzakelijk lijken te dateren uit het mesolithicum, en in mindere mate uit het neolithicum. Ter hoogte van de Zwaikomstraat in Roeselare kwamen een kleiwinningskuil en een dakpanoven uit de midden-Romeinse tijd aan het licht (**CAI Locatie 70411**). De stookgang en stookplaats waren bewaard, de cirkelvormige stookkamer slechts gedeeltelijk. Eveneens ter hoogte van de Zwaikom werden tijdens veldprospecties grote concentraties aan lithisch materiaal aangetroffen, zowel uit het mesolithicum als het neolithicum (**CAI Locatie 70218, 70219, 70367, 70395 en 70397**). De site Rumbeke - Mandelstraat leverde sporen op uit verschillende perioden (**CAI Locatie 76263 en 150428**). Uit de bronstijd dateren circulaire grachten van grafheuvels, alsook enkele kuilen met veel schervenmateriaal. Ook één of meerder woonerven uit de Karolingische periode werden aangesneden. Het betreft minstens een tweeschepige huisplattegrond, drie spiekers, vier waterputten, een vierkante hutkom met een reeks paalkuilen, en een gracht. Een gebouwplattegrond van een woonhuis, mogelijk voorzien van een potstal, dateert dan weer uit de volle middeleeuwen. Het woonhuis wordt geflankeerd door verschillende paalkuilen, grachten en greppels die mogelijk verband houden met deze woning. Daarnaast werd ook een vondstenconcentratie aangetroffen van 1722 vuurstenen artefacten uit het midden-mesolithicum en het laat-neolithicum. Aan de Zilverberg in Rumbeke kwamen de paalsporen van een houtbouwconstructie aan het licht die aan de hand van ¹⁴C-onderzoek gedateerd kon worden rond de overgang van het neolithicum naar de bronstijd (**CAI Locatie 76275**). Ook enkele scherven en lithische voorwerpen dateren uit het neolithicum. Het merendeel van de silexvondsten verwijst echter eerder naar het mesolithicum. Verschillende scherven dateren dan weer uit de Romeinse periode. In Oekene werden aan het Heilig-Hartziekenhuis enkele brandrestengraven uit de Romeinse periode aangetroffen, een aantal kolenbranderskuilen en enkele middeleeuwse gracht- en greppelstructuren (**CAI Locatie 157394**). Eveneens in Oekene kwamen bij de kleigroeve Dumoulin-Bricks verschillende afslagen en een benen artefact uit het paleolithicum aan het licht, alsook resten van pleistocene fauna (**CAI Locatie 159192**). Ook bij de bouw van de Schaapsbrug ter hoogte van de Rumbeeksegravier werd een artefact uit het paleolithicum aangetroffen, namelijk een kling (**CAI Locatie 70228**).

²⁰ <http://cai.erfgoed.net/>

2.4. Synthese

Het plangebied situeert zich circa 800m ten noordwesten van de dorpskern van Beveren, een deelgemeente van de stad Roeselare. Het is gelegen op een lichte verhevenheid tussen twee waterlopen, de Onledebeek in het westen en de Krommebeek in het oosten. De oostelijke grens van het onderzoeksgebied wordt gevormd door een kleinere beek, de Noordbeek, die verderop in de Krommebeek uitmondt. De bodem bestaat hoofdzakelijk uit matig droge zandleem. Centraal bevindt zich een strook droge zandleem, wat samenvalt met de hoogste zone van het terrein. In westelijke en oostelijke richting helt de bodem licht af in de richting van de beken. Daar is de grond iets vochtiger. De bodem is gekarteerd als niet erosiegevoelig. De WVI plant op de percelen, die er momenteel bijliggen als grasland, een verkaveling. De aanleg van woningen, een wegenis en verschillende nutsleidingen brengt onvermijdelijk een verstoring van de bodem met zich mee, waardoor archeologische gegevens verloren kunnen gaan.

Roeselare kent een rijke geschiedenis die tot heel ver terug gaat. De archeologische onderzoeken en de vele toevalsvondsten hebben sporen en vondsten aan het licht gebracht uit het paleolithicum, het mesolithicum, het neolithicum, de ijzertijd, de Romeinse periode, de vroege tot late middeleeuwen, de nieuwe tijd,... Van deelgemeente Beveren was tot voor kort vrij weinig geweten over het archeologisch bodemarchief. Tijdens graafwerken waren per toeval een aantal sporen ontdekt, zoals een Karolingische waterput en een aantal kuilen uit de Romeinse periode en de late middeleeuwen. Daarnaast waren ook een aantal middeleeuwse sites met walgracht gekend, ontdekt via cartografische studie. Enkele recent uitgevoerde archeologische onderzoeken in de nabije omgeving hebben ondertussen aangetoond dat het gebied een hoog archeologisch potentieel heeft. Het gros van de sporen bleek te dateren uit de Romeinse periode. Naast nederzettingssporen werden ook verschillende brandrestengraven aangetroffen, alsook heel wat houtskoolmeilers, die vermoedelijk wijzen op ambachtelijke activiteiten. Daarnaast werden ook verschillende volmiddeleeuwse erven opgegraven, alsook sporen uit de ijzertijd, de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de Eerste Wereldoorlog.

Voor het plangebied zelf zijn er nog geen archeologische waarden gekend. Op historische kaarten en oude luchtfoto's is te zien dat de gronden ter hoogte van het plangebied de voorbije eeuwen voornamelijk als akker en weiland zijn gebruikt. De verstoring van de bodem is dus hoogstwaarschijnlijk beperkt. Ter hoogte van de noordwestelijke hoek kunnen mogelijk restanten teruggevonden worden van de weg die

afgebeeld staat op de Ferrariskaart (1771-1778), langs de zuidelijke grens misschien restanten van de constructie (gebouw?) die op de luchtfoto uit 1971 te zien is. Ook van de percellering, die veranderde doorheen de eeuwen, zijn waarschijnlijk relictten in de bodem bewaard. Het plangebied ligt op een landschappelijk aantrekkelijke locatie, op iets hoger gelegen droge gronden tussen twee beken. Tijdens de recente archeologische onderzoeken in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied bleek de nabijheid van een beek telkens bepalend te zijn geweest, vooral voor de vestigingsplaats van de Romeinse nederzettingen. Bovendien wezen alle aangetroffen sporen op een lange occupatiegeschiedenis. Mogelijk kan hier hetzelfde verwacht worden. Een archeologisch onderzoek kan de mogelijkheid bieden de kennis te verruimen over de evolutie van het landschap, de bewoning en het landgebruik over de verschillende periodes.

3. BIBLIOGRAFIE

3.1. Literatuur

- DECONYNCK J., WUYTS F., WINDEY S., CRUZ F., LALOO P. ALLEMEERSCH L. & DE REU J. 2014, *Roeselare Bedrijventerrein 'Noord-Oost'. Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek 17 maart – 16 juni 2014*, Gate bvba, GATE-rapport 73.
- DECONYNCK J., VERGAUWE R., ROZEK J., CRYNS J. & CRUZ F. 2015, *Roeselare Onledegoed (W.Vl.). Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek 9 – 26 november 2015*, GATE bvba, conceptrapport.
- DYSELINCK T. 2016, *Archeologisch onderzoek Roeselare – Onledegoedstraat Zone 3*, BAAC Vlaanderen, evaluatierapport.
- VAN GOIDSENHOVE W. 2015, *Archeologisch proefsleuvenonderzoek Roeselare – Onledegoedstraat*, Ruben Willaert bvba, conceptrapport.
- VERDEGEM S. 2016, *Proefsleuvenonderzoek Hooglede Honzebrouckstraat*, Ruben Willaert bvba, evaluatienota.

3.2. Internetbronnen

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/geheel/120731>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>

4. BIJLAGEN

Lijst van digitaal aangemaakte plannen (voor detailgegevens, zie hoofding van de bijlages zelf):

- Bijlage 1: Topografische kaart met projectie van het plangebied
- Bijlage 2: Kadasterplan met projectie van het plangebied
- Bijlage 3: Topografische kaart (detail) met projectie van het plangebied
- Bijlage 4: Luchtfoto met situering van het plangebied en de recente archeologische onderzoeken in de omgeving
- Bijlage 5: Archeologische kaart met projectie van het plangebied
- Bijlage 6: Uitrustingswerken in de verkaveling Onledegoedstraat (voorontwerp maart 2016)
- Bijlage 7: Bodemgebruikskaart uit 2001 met projectie van het plangebied
- Bijlage 8: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen met projectie van het plangebied
- Bijlage 9: GRB kaart met projectie van het plangebied en tekening van het hoogteverloop (ZW-NO)
- Bijlage 10: GRB kaart met projectie van het plangebied en tekening van het hoogteverloop (NW-ZO)
- Bijlage 11: Bodemerosiekaart uit 2016 met projectie van het plangebied
- Bijlage 12: Tertiair geologische kaart met situering van het plangebied
- Bijlage 13: Quartair geologische kaart met situering van het plangebied
- Bijlage 14: Bodemkaart met projectie van het plangebied
- Bijlage 15: Ferraris kaart (1771 - 1778) met situering van het plangebied
- Bijlage 16: Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied
- Bijlage 17: Vandermaelen kaart (1846 - 1854) met projectie van het plangebied
- Bijlage 18: Popp kaart (1842 - 1879) met projectie van het plangebied
- Bijlage 19: Luchtfoto uit 1971 met projectie van het plangebied
- Bijlage 20: Luchtfoto uit 2000 - 2003 met projectie van het plangebied

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

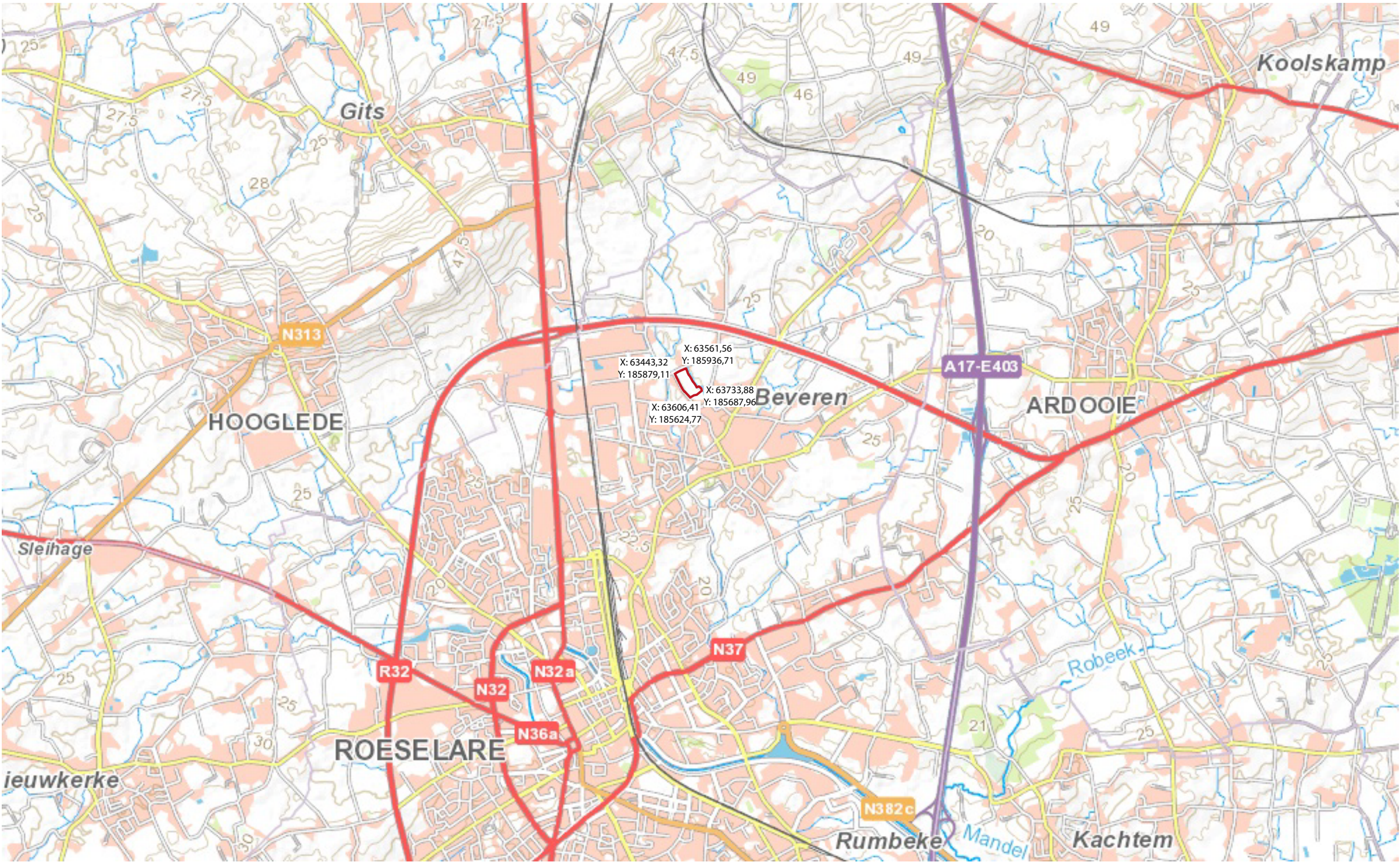
Bijlage 1
Topografische kaart met projectie van het plangebied

 Plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: NGI

Monument
Vandekerckhove

Bijlage 2
kaderplan met projectie van het plangebied

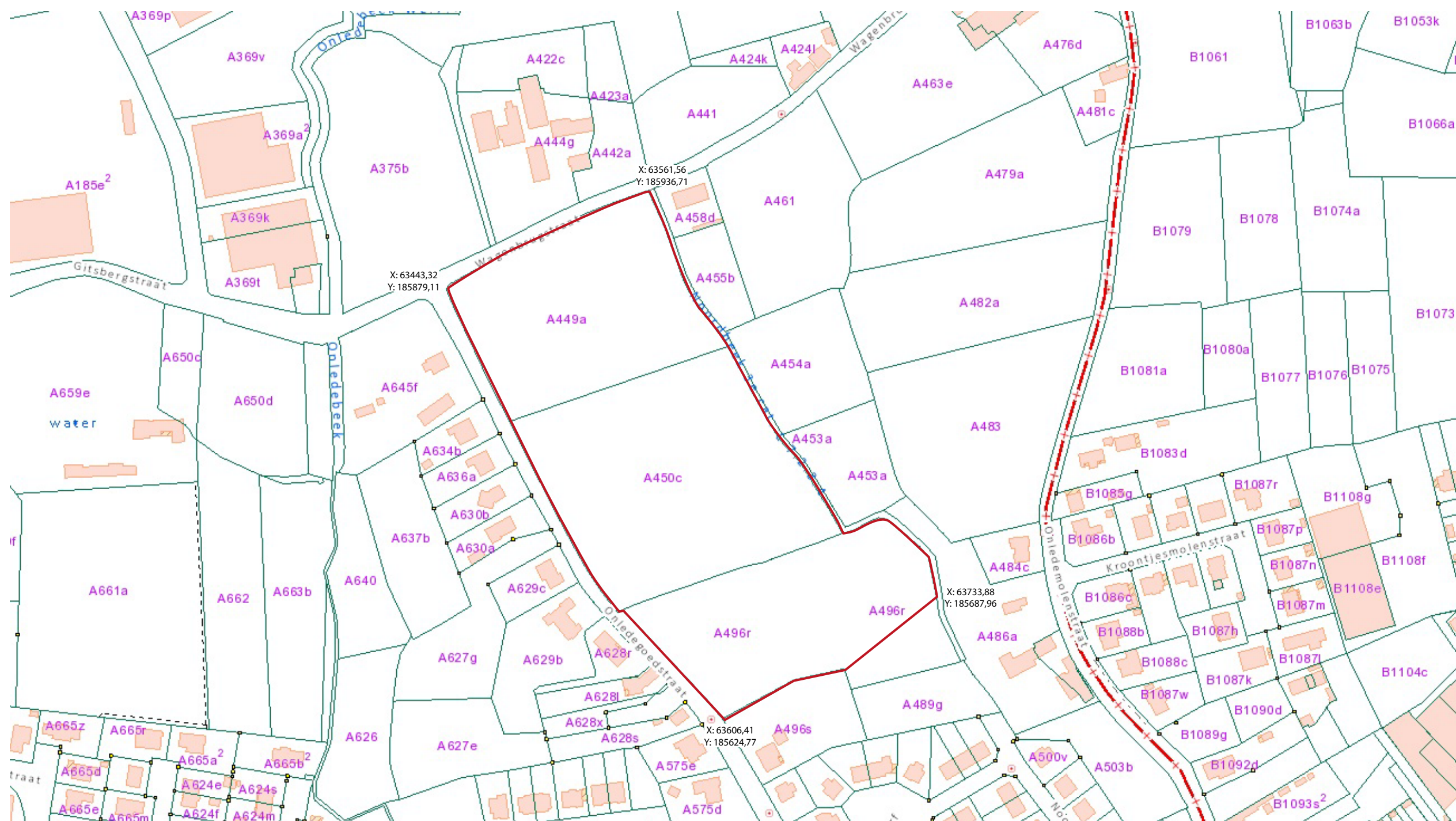
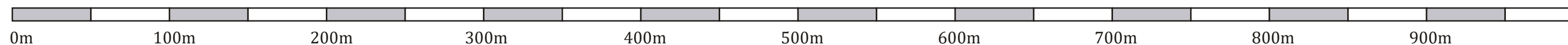
Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: CadGIS

Monument

Vandekerckhove

☐ Plangebied

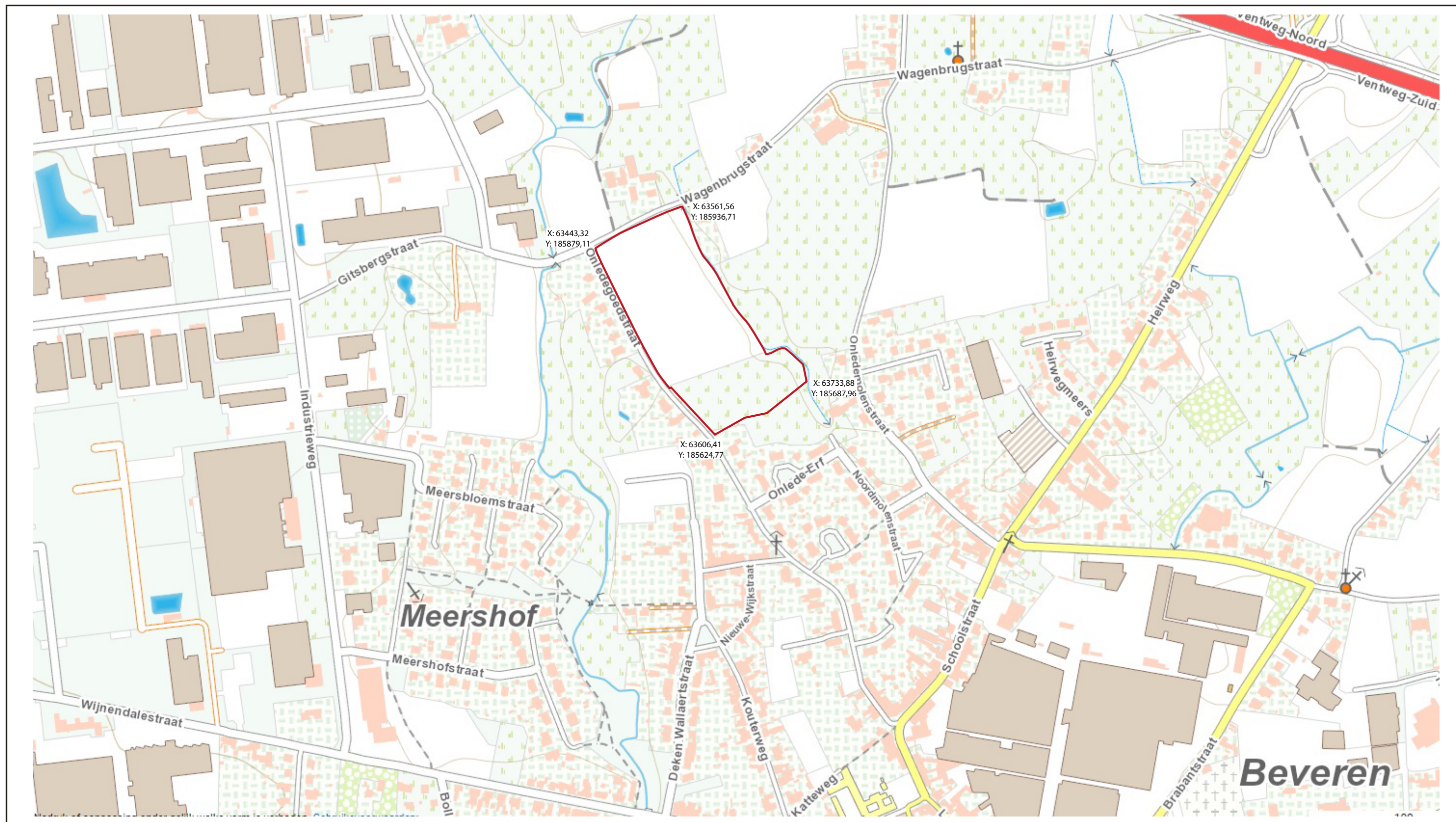
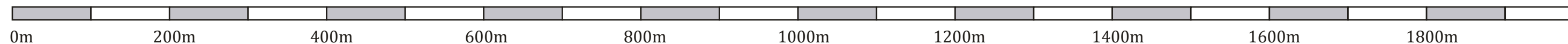
Bureaustudie Roeselare Onledegoedstraat

Bijlage 3
Topografische kaart (detail) met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: NGI

Monument Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 5
Luchtfoto met projectie van het plangebied en de
recente archeologische onderzoeken in de omgeving

- Plangebied verkaveling Onledegoedstraat (circa 4,2 ha)
- Toekomstig bedrijventerrein 'Beveren - Onledebeek' (circa 18 ha)
- Toekomstig bedrijventerrein 'Beveren - Krommebeek' (circa 35 ha)
- Toekomstige verkaveling 'Hooglede - Honzebrouckstraat' (circa 8 ha)

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 02-05-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

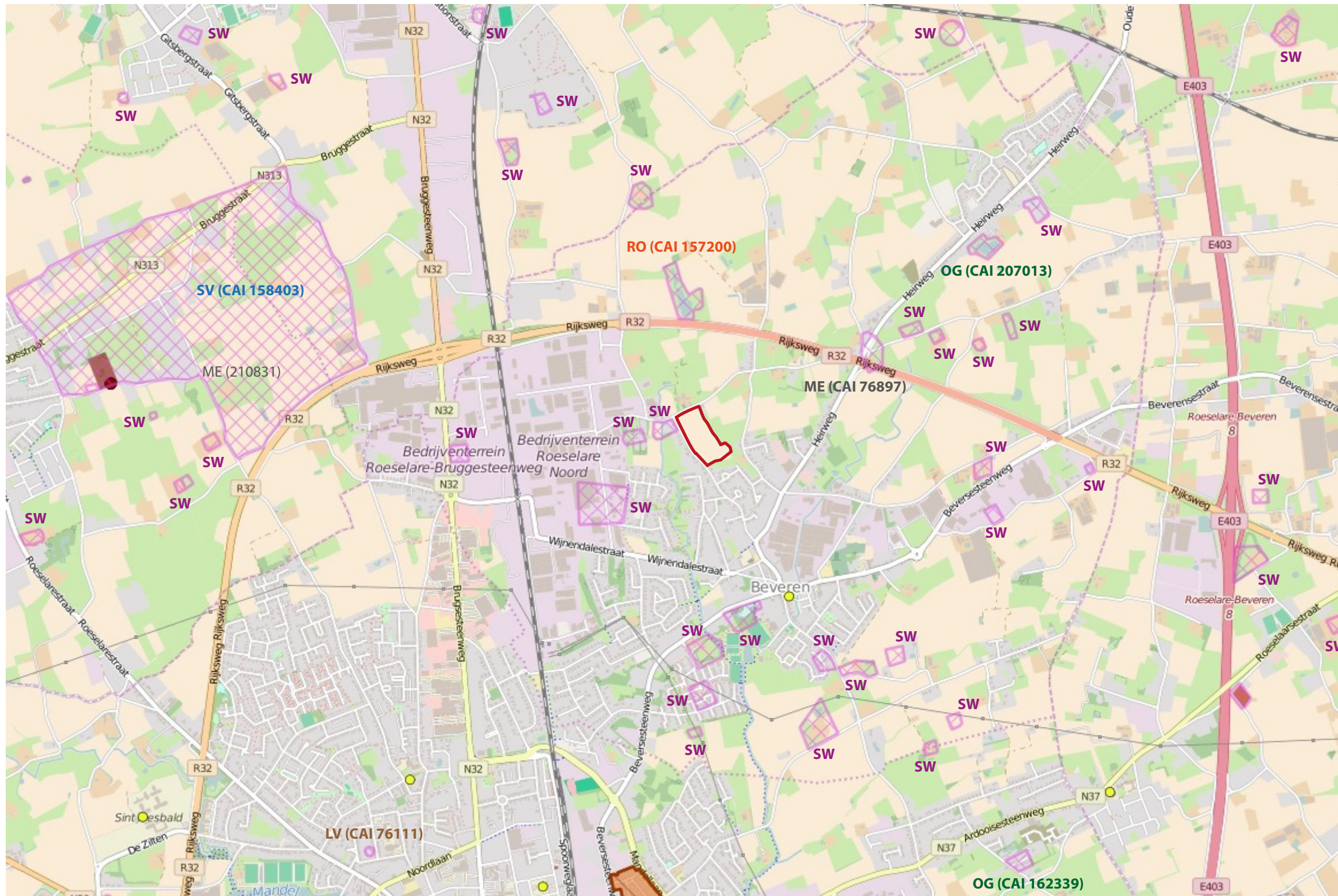

Bijlage 5
Arceologische kaart met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 03-05-2016
Bron kaartondergrond: CAI

Monument

Vandekerckhove

Bureaustudie Roeselare Onledegoedstraat

Bijlage 6
Uitrustingswerken in de verkaveling Onledegoedstraat (voorontwerp maart 2016)

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 04-05-2016
Bron kaartondergrond: WVI

Monument Vandekerckhove

0m 100m 200m 300m 400m 500m 600m 700m

Bijlage 7
Bodemgebruikskaart uit 2001 met projectie van het plangebied

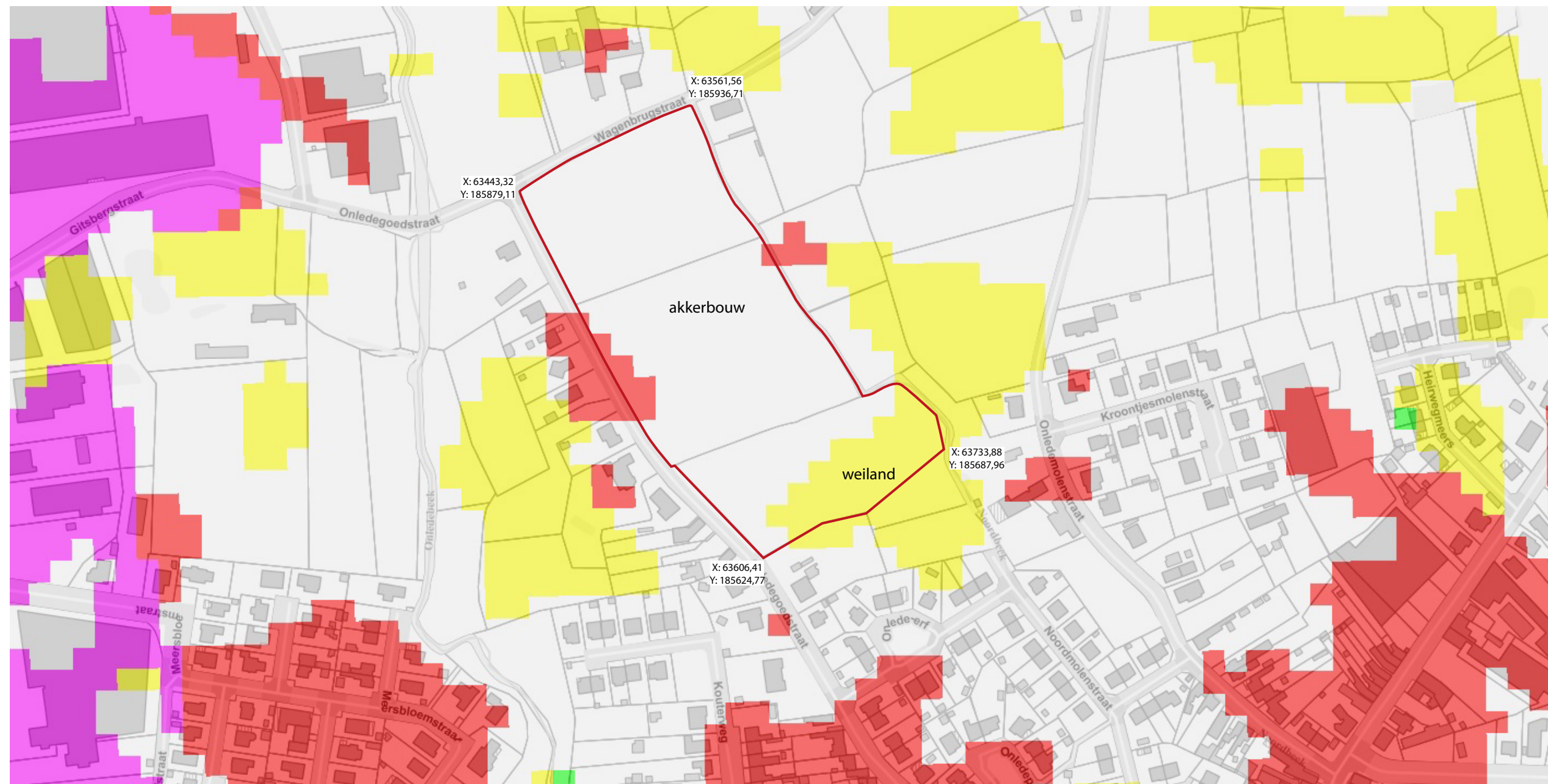
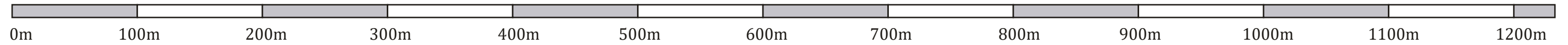
Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument

Vandekerckhove

☐ Plangebied

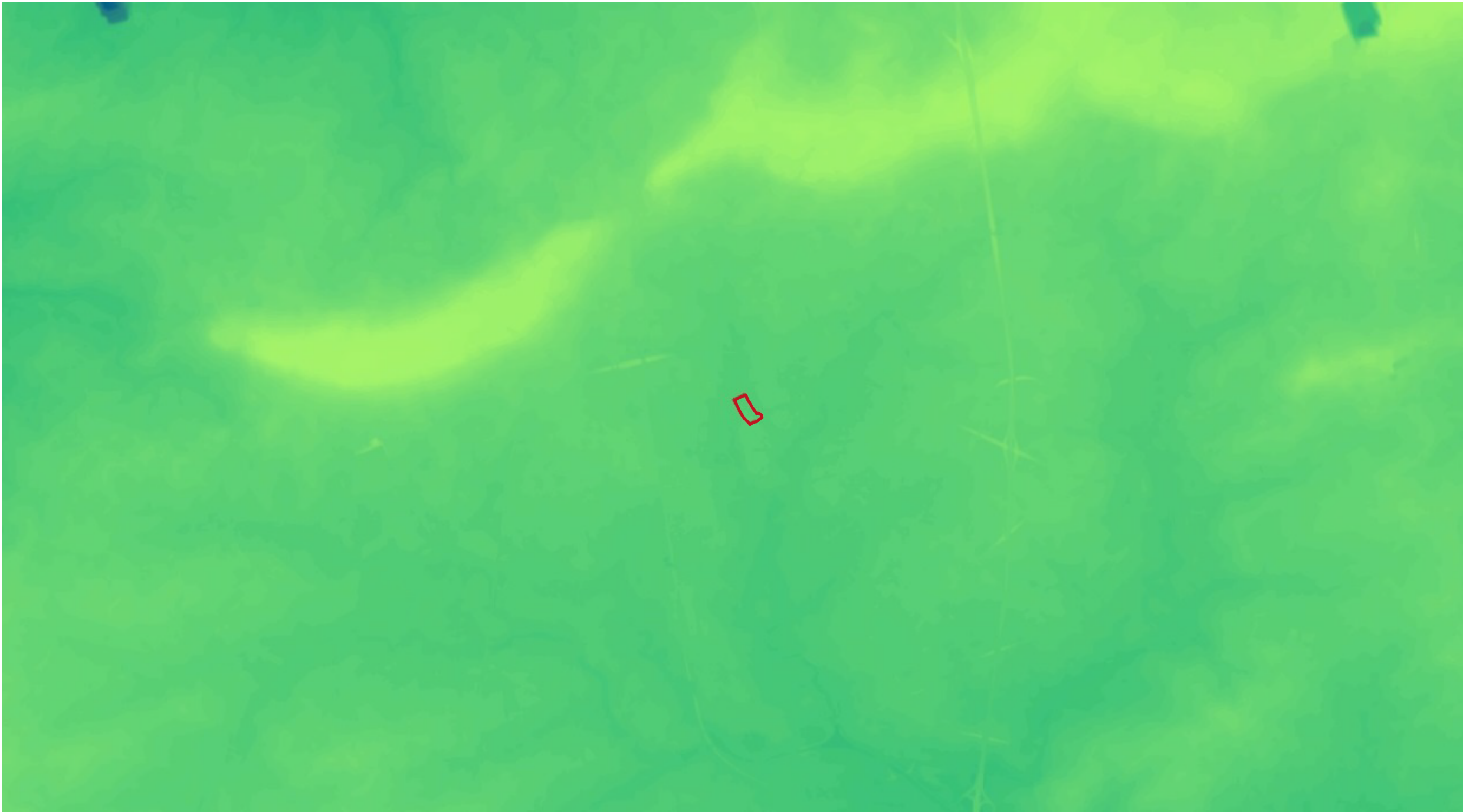
Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 8
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

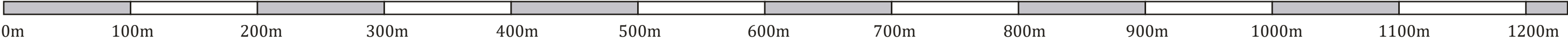
Bijlage 9
GRB kaart met projectie van het plangebied en tekening
van het hoogteverloop (NW-ZO)

 Plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

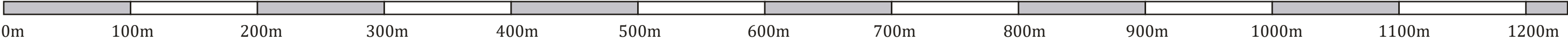
Bijlage 10
GRB kaart met projectie van het plangebied en tekening
van het hoogteverloop (ZW-NO)

 Plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

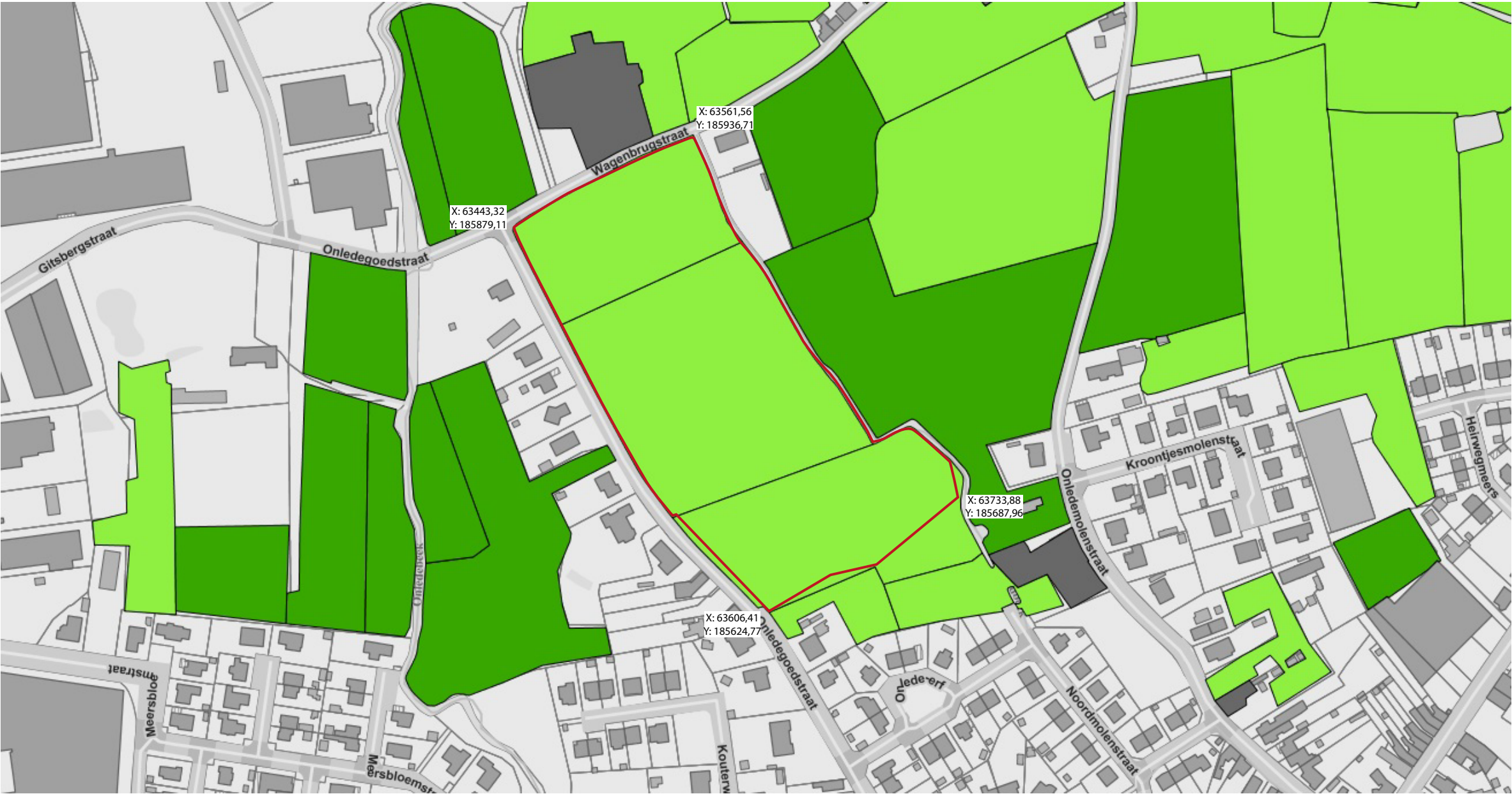
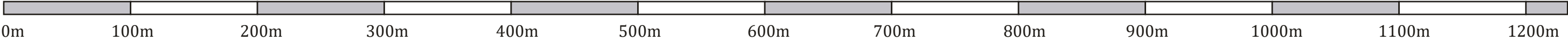
Bijlage 11
Bodemerosieskaart uit 2016 met projectie van het plangebied

- Plangebied
- Potentiële bodemerosie zeer laag
- Potentiële bodemerosie verwaarloosbaar

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

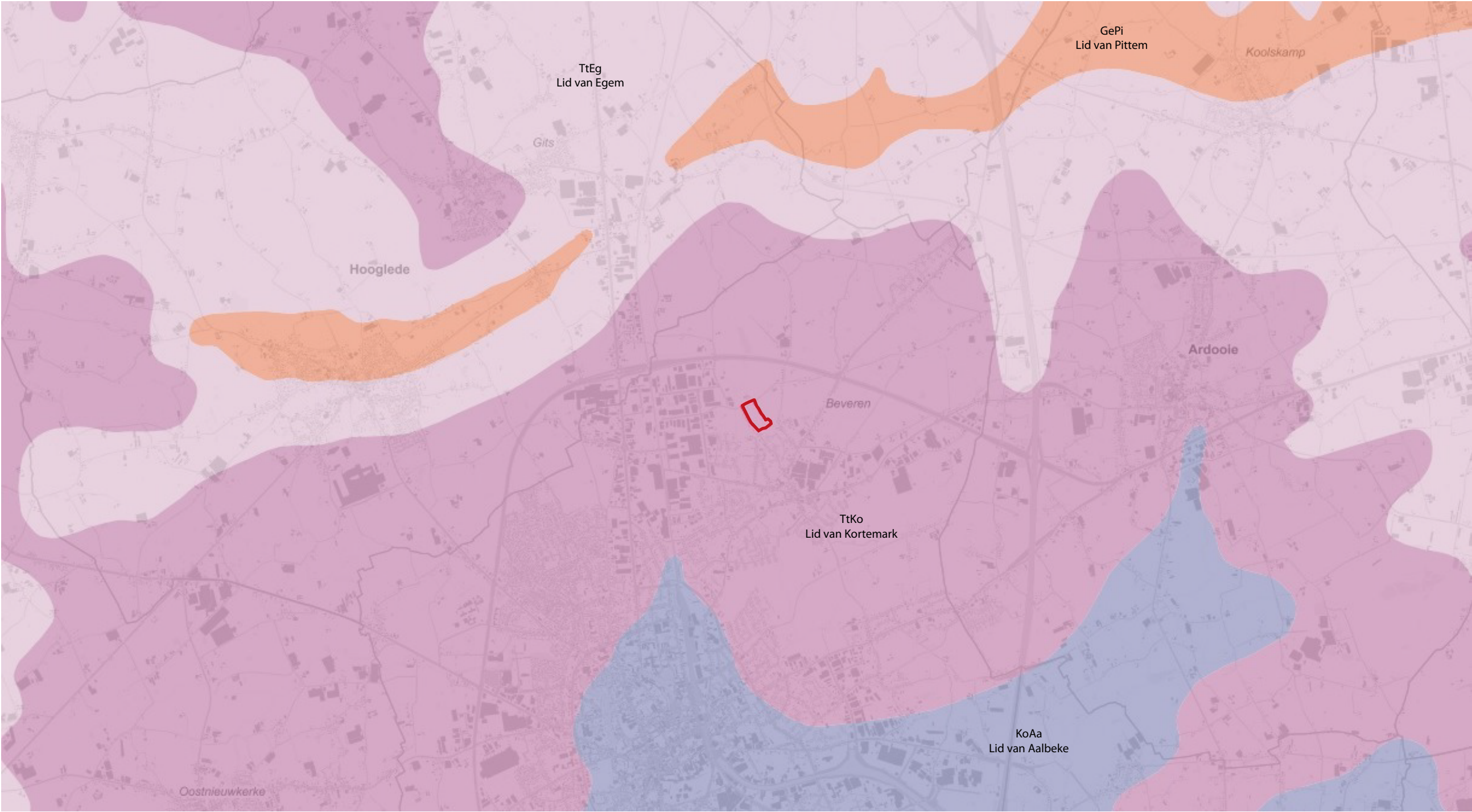
Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 12
Tertiair geologische kaart met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

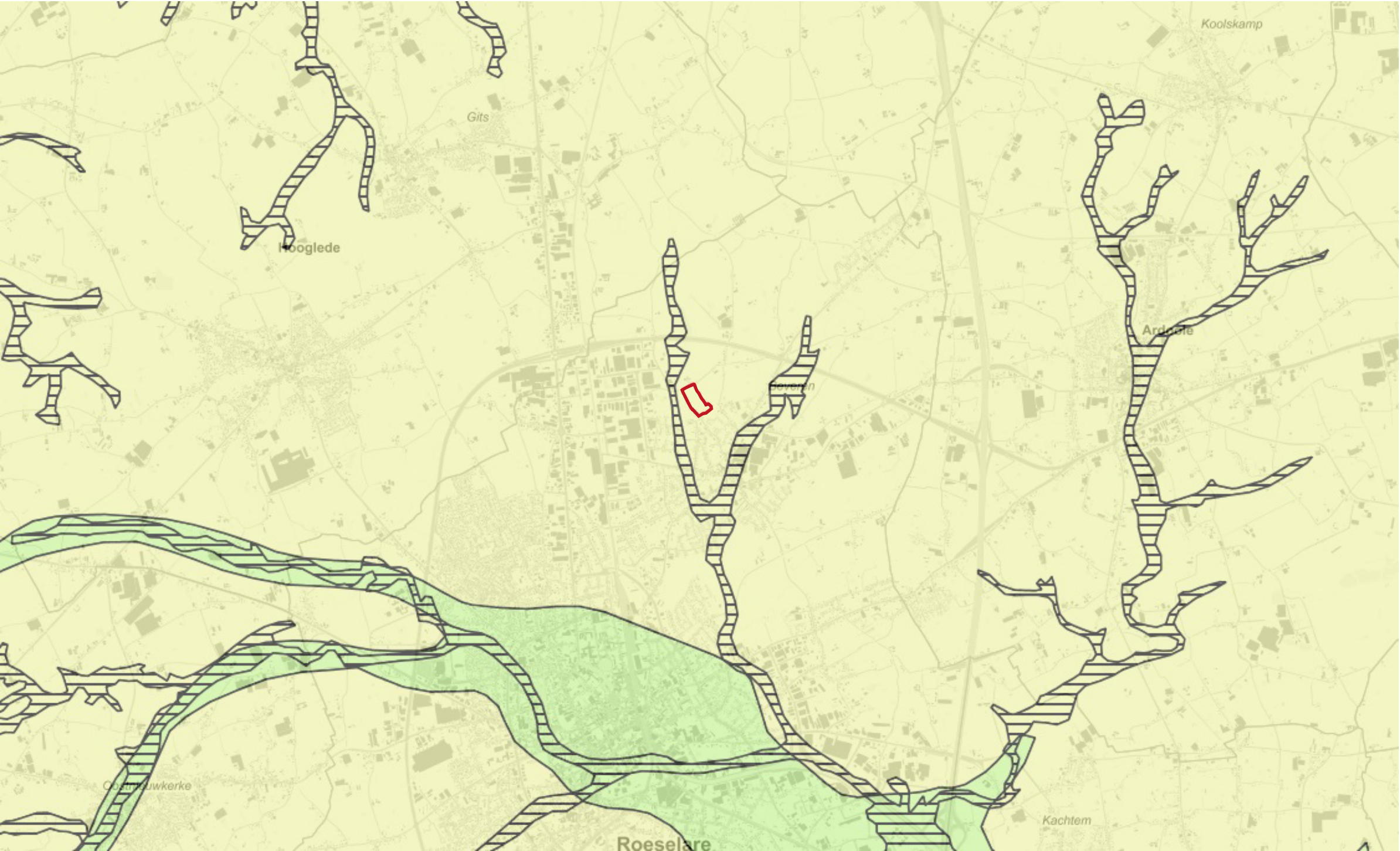
Bijlage 13
Quartair geologische kaart met projectie van het plangebied

- Plangebied
- Geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene hellingsafzettingen en Weichseliaanse eolische afzettingen
- Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de Pleistocene hellingsafzettingen en Weichseliaanse eolische afzettingen

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 14
Bodemkaart met projectie van het plangebied

- Plangebied
- Droge zandleem (type Pbc)
- Vochtige zandleem (type Pcc)
- Vochtige zandleem (type Ldc)

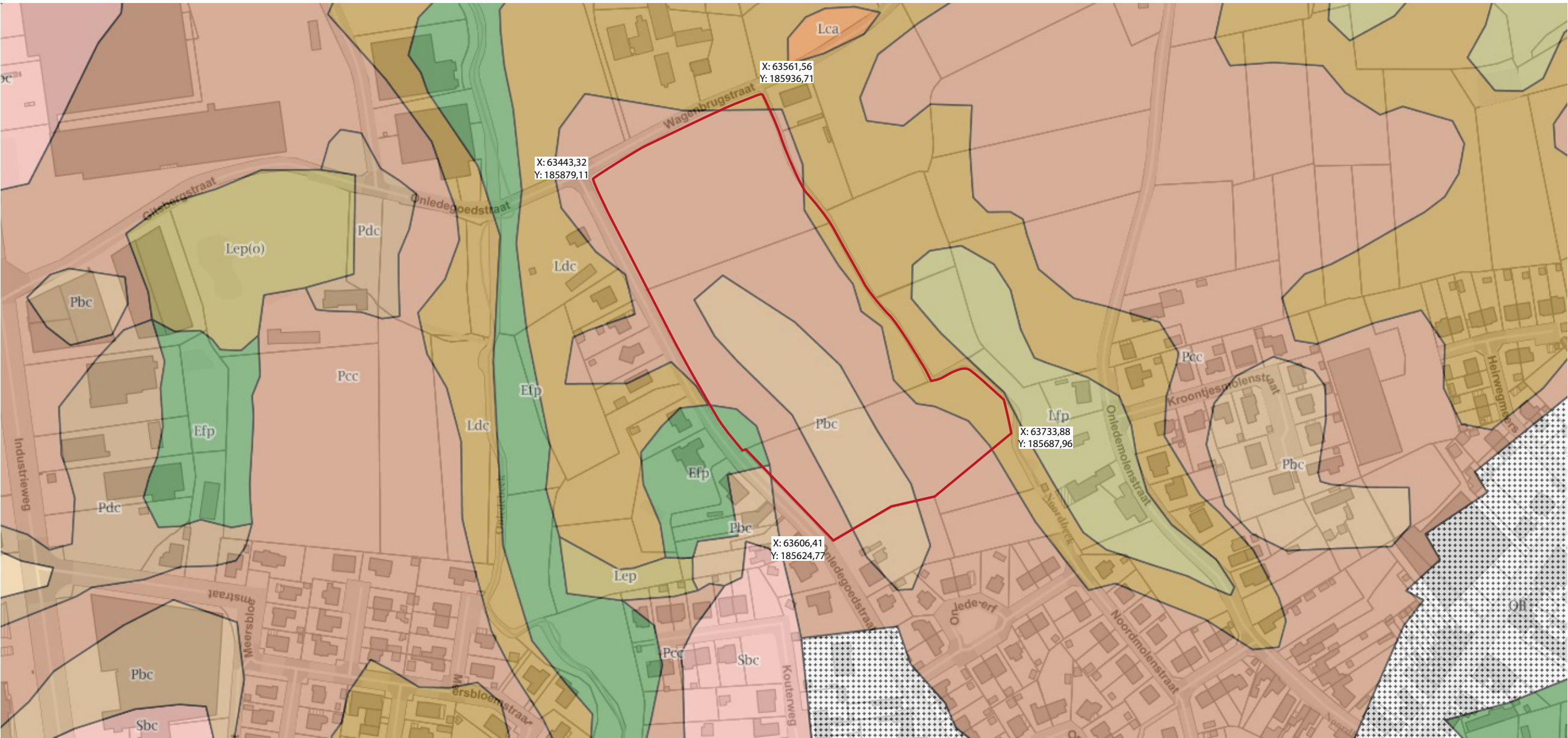
Natte klei (type Efp)

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

0m100m200m300m400m500m600m700m800m900m1000m1100m1200m

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

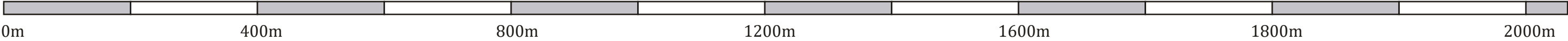
Bijlage 15
Ferrariskaart (1771-1778) met situering van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

 Situering plangebied

Monument
Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 16
Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

 Plangebied

Monument
Vandekerckhove

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

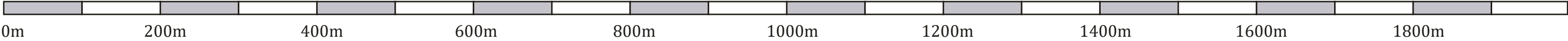
Bijlage 17
Vandermaelen kaart (1846 - 1854) met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

 Plangebied

Monument
Vandekerckhove

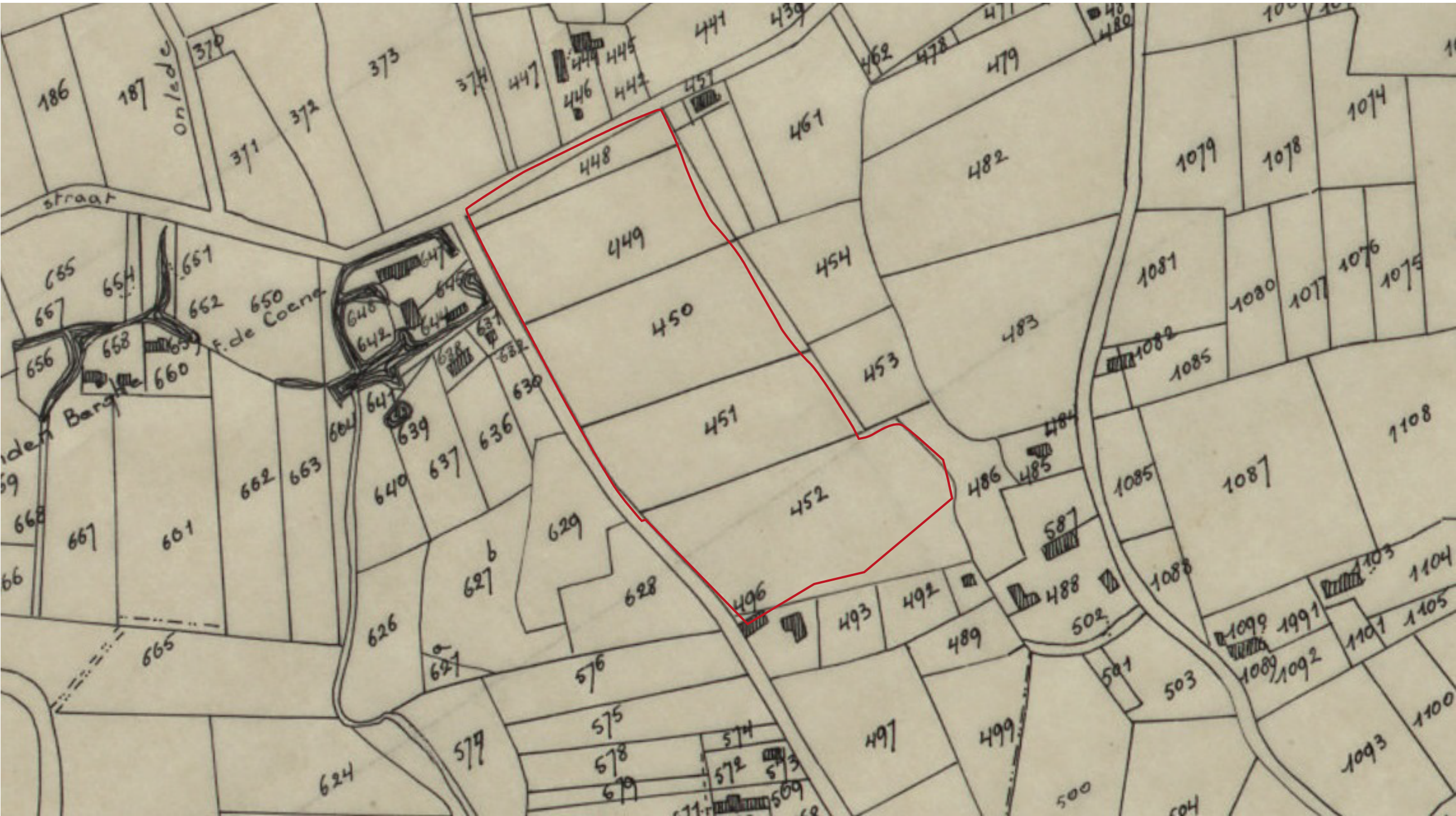
Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 18
Popp kaart (1842 - 1879) met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

 Plangebied

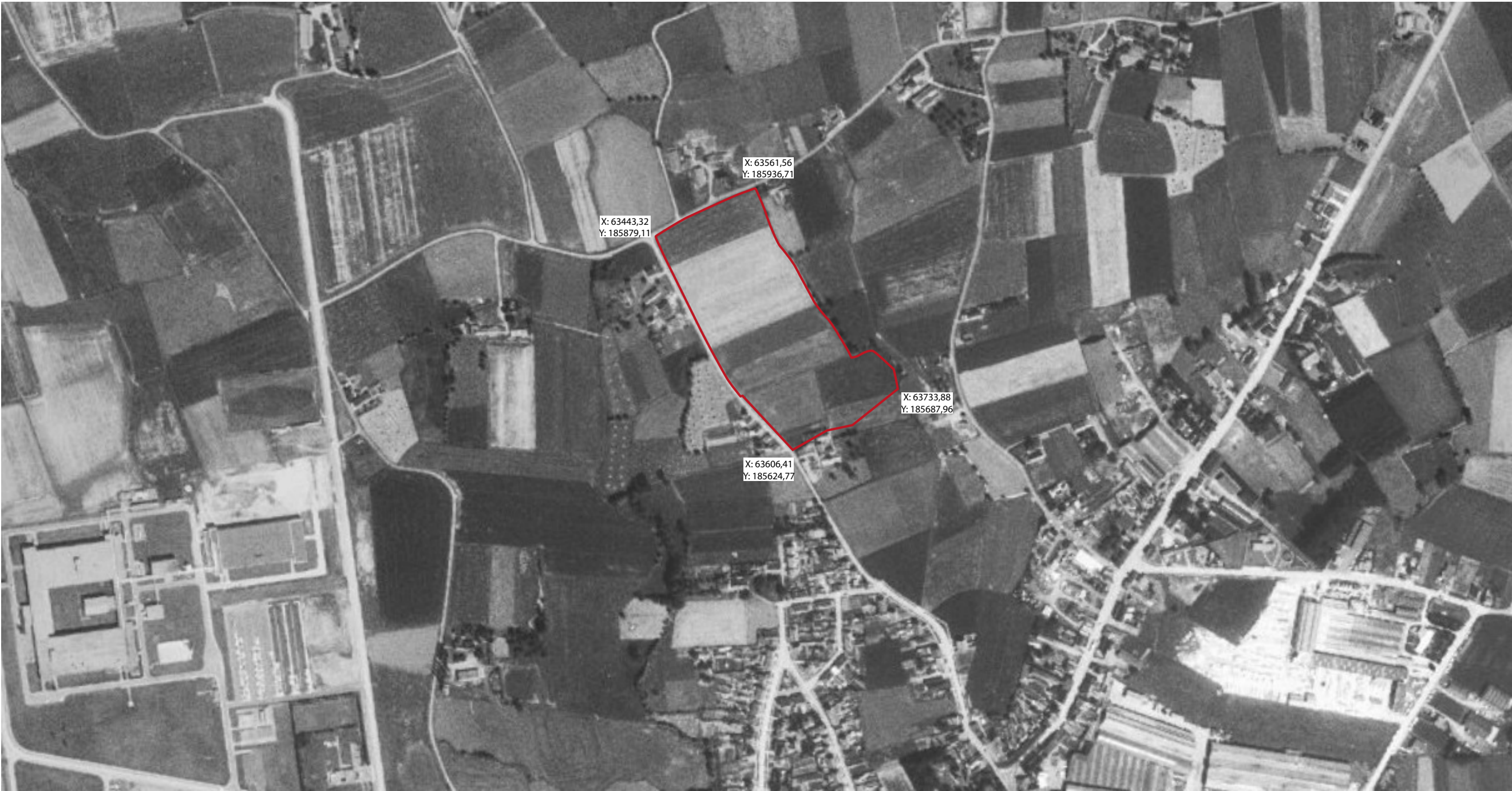
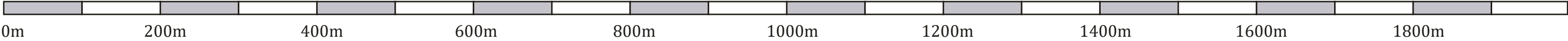
Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 19
Luchtfoto uit 1971 met projectie van het plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

 Plangebied

Bureaustudie
Roeselare
Onledegoedstraat

Bijlage 20
Luchtfoto uit 2000 - 2003 met projectie van het plangebied

 Plangebied

Projectcode: 2016E59
Datum aanmaak plan: 29-04-2016
Bron kaartondergrond: Geopunt

Monument
Vandekerckhove

